

Коваленко Олександр, к.пед.н., доцент

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-1043-6679>

Сумський національний аграрний університет

Єпик Лариса, к.іст.н., доцент

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-5160-6529>

Сумський національний аграрний університет

АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ТРЕНДІВ У СФЕРІ МІЖНАРОДНИХ ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Анотація мовою оригіналу

Ключові слова: туризм, міжнародний туризм, туристичні послуги, міжнародний туристичний ринок, тренди, тенденції, розвиток, інновації.

Постановка проблеми. Міжнародний ринок туристичних послуг є важливим сегментом світової економіки, а його стан і розвиток впливають на багато аспектів глобальної торгівлі та міжнародних відносин. Останнім часом спостерігається ряд значущих трендів, які впливають на цей ринок. Ці тренди мають серйозний вплив на бізнес-моделі, конкурентоспроможність країн, інновації та споживчу поведінку. Важливо проаналізувати ці тренди та зрозуміти їхні наслідки для міжнародного ринку туристичних послуг.

Серед ключових трендів можна виділити наступні: цифрова трансформація (цифрові послуги такі як програмне забезпечення, хмарні обчислення, електронна торгівля тощо); розвиток інтернаціонального туризму (іноземні подорожі, що стимулюють попит на послуги готелів, ресторанів, транспорту, екскурсій та інших супутніх секторів); збільшення міжнародного обміну освітою (попит на освітні послуги, житло та інші супутні послуги); медичний туризм (попит на лікувальні та реабілітаційні послуги); торгівля послугами в сфері інформації та технологій (ІТ); зміни в регулюванні та тарифах (політичні рішення та тарифи на міжнародну торгівлю послугами можуть суттєво впливати на цей

ринок); соціокультурні зміни (зміни в споживчих уподобаннях та цінностях можуть призвести до змін у попиті на різні послуги).

Постановка цієї проблеми важлива для розуміння та прогнозування майбутнього розвитку міжнародного ринку туристичних послуг, а також для розробки стратегій і рішень для бізнесу, урядів та міжнародних організацій. Наявність цього розуміння допомагає адаптуватися до змін, впливати на них та використовувати нові можливості, які ці тренди можуть створити.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ретельний аналіз українських та зарубіжних літературних джерел вказує на те, що сьогодні існує достатньо велика кількість дослідників, які займаються визначенням основних функції туризму та його вплив на економіку країн світу, дослідженням тенденцій та трендів міжнародного туризму та світового туристичного ринку. Серед вітчизняних дослідників слід виділити О. Вовчанську та Л. Іванову, які займаються дослідженням кон'юнктури міжнародного туристичного ринку та чинників її формування; О. Головню та Ю. Ставську, які досліджують загальні питання функціонування міжнародного туризму; Н. Дехтяр займається питаннями сталого розвитку світового ринку туристичних послуг; І. Смирнова та О. Любіцеву, які досліджують розвиток міжнародного туристичного бізнесу і логістики в туризмі. Серед зарубіжних дослідників можна відзначити Ali Jazairy, який вивчає проблеми, пов'язані з міжнародною торгівлею послугами та інноваціями в цьому секторі; Ingo Borchert, дослідження якого охоплюють питання міжнародного ринку послуг, зокрема фактори, що впливають на обсяги та структуру торгівлі послугами; Bernard Hoekman, який досліджує торгівлю послугами та її взаємозв'язок з іншими аспектами міжнародної економіки.

Мета статті. Метою написання даної статті є аналіз і огляд ключових трендів міжнародного ринку туристичних послуг, а також висвітлення та розуміння сучасного стану цього ринку й важливих аспектів його розвитку.

Виклад основного матеріалу. Одним із ключових трендів, який впливає на галузь туризму є цифрова трансформація у сфері міжнародних туристичних послуг. Цей процес охоплює використання інформаційних технологій та

цифрових рішень для полегшення подорожей, покращення взаємодії між туристами та постачальниками послуг, оптимізації операцій та покращення взаємодії з клієнтами [6].

Розглянемо детальніше деякі аспекти цифрової трансформації в міжнародних туристичних послугах. Одним із найважливіших аспектів є онлайн-бронювання та покупка квитків. Всесвітня мережа Інтернет та мобільні додатки дозволяють туристам бронювати та оплачувати авіа-, залізничні та автобусні квитки, готельні номери та інші послуги онлайн. Це робить процес планування подорожі більш зручним і ефективним. Також не менш важливим аспектом є персоналізовані пропозиції: аналіз даних та штучний інтелект допомагають створювати персоналізовані пропозиції для туристів на основі їхніх інтересів і попереднього досвіду подорожей.

Мобільні додатки для туристів також є важливими аспектами цифрової трансформації в міжнародних туристичних послугах. Мобільні додатки надають туристам інформацію про пам'ятки, ресторани, події та інші аспекти подорожей. Вони також можуть включати інтерактивні карти, мовні перекладачі та можливість відстежувати свої подорожі [4, с. 85].

Електронні квитки та документи, як один із аспектів досліджуваної нами проблематики, сьогодні набирають все більшої популярності [1]. Замість традиційних паперових квитків і ваучерів, туристи часто користуються електронними квитками та документами, які можна зберігати в мобільних пристроях та не треба роздруковувати.

До досить нових аспектів цифрової трансформації в міжнародних туристичних послугах можна віднести такі як: Інтернет речей (IoT), бо в розробці туристичних послуг все частіше використовують IoT-технології, що дозволяють збирати дані про подорожі та надавати додаткові послуги, такі як «розумні» готелі, які адаптуються до потреб гостей та інші; Віртуальна реальність (VR) або розширена реальність (AR), які дозволяють туристам переживати віртуальні туристичні враження, наприклад, відвідувати музеї або відкривати нові місця, не покидаючи дому [8, с. 57].

Отже, цифрова трансформація має значний вплив на ринок туристичних послуг і змінює спосіб, яким туристи планують та здійснюють свої подорожі, а також як постачальники послуг взаємодіють зі своїми клієнтами. Ось кілька ключових аспектів впливу цифрової трансформації на ринок туристичних послуг: полегшення бронювання та оплати, надання персоналізованих пропозицій для подорожуючих, безпека та спілкування туристів, зручна взаємодія з клієнтами, значний вплив на бізнес-моделі тощо. Всі ці аспекти свідчать про те, що цифрова трансформація інтенсифікує конкуренцію та створює нові можливості для інновацій у сфері туризму. Постачальники послуг повинні адаптуватися до цих змін і впроваджувати нові технології, щоб залишатися конкурентоспроможними в цьому швидкозмінному сегменті ринку.

Ще одним із головних трендів сфери міжнародних туристичних послуг є стійкий туризм та екологічна свідомість, що став дуже важливими і актуальними в останні роки. Споживачі та індустрія туризму визнали необхідність збереження природи, культурного спадку та сприяння сталому розвитку у галузі.

Ось деякі ключові аспекти стійкого туризму та екологічної свідомості у сфері міжнародних туристичних послуг [7]:

1. Зменшення впливу на природу. Туристичні компанії та готелі активно впроваджують засоби для зменшення екологічного впливу, включаючи ефективне використання ресурсів, утилізацію відходів та використання відновлюваних джерел енергії.

2. Екологічно свідомий транспорт. Застосування більш екологічних транспортних засобів, включаючи громадський транспорт, електричні автобуси, велосипеди та піші маршрути для туристів.

3. Захист природних резерватів та біорізноманітості. Сприяння захисту природних резерватів та підтримка програм охорони біорізноманітості у популярних туристичних місцях.

4. Екологічно чисті активності. Пропонування екологічно чистих активностей, таких як еко-екскурсії, велосипедні тури та спостереження за дикою природою.

5. Екологічна освіта та свідомість. Залучення туристів до екологічної освіти та підвищення свідомості стосовно екологічних питань та сприяння відповідальному поведженню в подорожах.

6. Споживацькі звички. Залучення туристів до вибору екологічно чистих товарів та послуг, а також до зменшення споживання одноразових матеріалів та відходів.

7. Сертифікація та стандарти стійкого туризму. Впровадження сертифікаційних програм та стандартів, які гарантують відповідність туристичних компаній та готелів критеріям стійкості та екологічної відповідальності.

8. Популярність екологічних об'єктів. Зростання популярності туристичних об'єктів, які спеціалізуються на екологічних та стійких практиках, таких як екооджунгли, екооджди та зелені готелі.

Отже, екологічна свідомість та стійкий туризм стають не тільки моральними, але і економічними факторами вибору подорожей для туристів та бізнес-сегменту туризму. Вони допомагають зберегти природу, зберегти культурний спадок і забезпечити більш стійкий і просунутий розвиток галузі туризму.

Пандемія COVID-19 мала та має значний вплив на здоров'я туристів і сферу міжнародних туристичних послуг. Цей вплив став важливою темою досліджень та обговорень у галузі туризму, а також одним із головних негативних трендів розвитку сфери міжнародних туристичних послуг [5, с. 144].

Розглянемо деякі аспекти впливу пандемії COVID-19 на розвиток міжнародного туризму в світі. Серед найбільш негативних аспектів беззаперечно є заборона подорожей та локдауни, закриття кордонів та обмеження пересування всередині країн [2, с. 205]. Відразу після початку пандемії багато країн ввели заборону на міжнародні подорожі та введення локдаунів, що призвело до значного зменшення туристичного руху і загальмувало розвиток галузі. Здоров'я і безпека туристів стали пріоритетом для туристичних компаній і готелів. Вони

впровадили ряд заходів для забезпечення безпеки, таких як замір температури, дотримання соціальної дистанції, носіння масок та регулярну дезінфекцію.

Багато країн почали вимагати від туристів негативний результат тесту на COVID-19 перед в'їздом та/або сертифікат про вакцинацію. Це на досить тривалий час стало стандартною процедурою для міжнародних подорожей і значно негативно вплинуло на сферу міжнародних туристичних послуг. Туристи стали більш уважними та принциповими до деталей своїх подорожей, включаючи вибір адекватних місць для відпочинку та здорових активностей. Пандемія призвела до значного зменшення числа міжнародних туристів, що призвело до втрат у туристичній галузі та в економіках країн. Туристи масово почали шукати альтернативи традиційному туризму, такі як відпочинок в менш відвідуваних місцях, екологічно чистий туризм і туризм на відкритому повітрі. Деякі країни вже декілька років розробляють програми «медичного туризму», де туристи можуть отримувати медичні послуги, такі як вакцинація, тестування на COVID-19 та інші медичні та реабілітаційні процедури [3, с. 189].

Пандемія викликала необхідність у зміні міжнародних стандартів і регулювань для забезпечення безпеки туристів та відновлення туристичних потоків.

На даний момент галузь міжнародних туристичних послуг розробляє стратегії для відновлення туризму після пандемії, включаючи програми стимулювання та просування більш безпечних і стійких видів туризму, а також стратегії та шляхи зменшення психологічного впливу на туристів, що призвела пандемія, змушуючи їх більше переживати здоров'я та безпеку під час подорожей.

Отже, вплив пандемії COVID-19 на міжнародний туризм взагалі та сферу міжнародних туристичних послуг зокрема, ще довго буде відчуватися і галузь туризму змушена адаптуватися до нових умов та вимог споживачів у сфері безпеки та стійкості.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи усе вищезазначене, ми можемо зробити наступні висновки про те, що одним із головних трендів у сфері міжнародних туристичних послуг є цифрова

трансформація, яка включає в себе використання інформаційних технологій, онлайн-бронювання, мобільні додатки та інші інновації для полегшення подорожей і покращення взаємодії між туристами та постачальниками послуг. Також можемо стверджувати, що свідомість стосовно екології та стійкого розвитку відіграють все більшу роль у виборі подорожей, туристи шукають екологічно чисті та стійкі варіанти подорожей, що вимагає від галузі туризму розвитку нових підходів. Пандемія COVID-19 суттєво вплинула на міжнародний туризм, бо саме здоров'я та безпека туристів стали першочерговими питаннями, і ця тенденція імовірно залишиться актуальною у найближчому майбутньому.

Серед перспектив подальших досліджень можемо виділити наступні: 1. Дослідження впливу нових технологій, таких як штучний інтелект, блокчейн і розширена реальність, на міжнародну туристичну галузь; 2. Туризм та стійкий розвиток, а саме глибокий аналіз взаємозв'язку між туризмом і стійким розвитком, включаючи можливості для зменшення впливу туризму на навколишнє середовище та суспільство.

Загальна тенденція полягає в тому, що міжнародний туризм продовжуватиме еволюціонувати під впливом технологій, соціальних та екологічних факторів. Подальші дослідження в цій галузі допоможуть розуміти ці тренди та розробляти стратегії для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності в індустрії міжнародних туристичних послуг.

Список використаних джерел:

1. Вовчанська О. М., Іванова Л. О. Кон'юнктура міжнародного туристичного ринку та чинники її формування. Підприємництво і торгівля. 2019. Вип. 24. С. 157-166.

2. Головня О. М., Ставська Ю. В. Міжнародний туризм : навч. посібник. Вінниця : ТОВ «Друг», 2020. 316 с.

3. Дехтяр Н. А. Світовий ринок туристичних послуг і пріоритети розвитку туризму в Україні: монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2021. 470 с.

4. Коваленко О. В., Єпик Л. І. Науково-методичне забезпечення навчального процесу: Інноваційні технології сфери туризму та рекреації. Навчальний

посібник для студентів спеціальності 242 «Туризм і рекреація», денної і заочної форми навчання освітнього ступеня «магістр». Суми : СНАУ, 2023. 179 с.

5. Смирнов І. Г., Любіцева О. О. Міжнародний туристичний бізнес і логістика в туризмі: навч. посіб. У 2-х книгах. Кн. 1. Міжнародний туристичний бізнес. Київ: Видавництво Ліра-К, 2022. 288 с.

6. Ingo, Borchert and L. Alan, Winters (2021). Addressing Impediments to Digital Trade. edited by. CEPR Press. 248 p. URL: <https://voxeu.org/content/addressing-impediments-digital-trade> (дата звернення: 11.10.2023).

7. Jazairy, Ali (2019). Negative Impact of Unilateral Coercive Measures on the Enjoyment of Human Rights. URL: <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/G19/206/24/PDF/G1920624.pdf?OpenElement> (дата звернення: 10.10.2023).

8. Hoekman, Bernard (2016). Deep and Comprehensive Free Trade Agreements. European University Institute, Rome. 184 p.